

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Tertia Controversia. An recte prætermiserit S. D. articulum de poſsibilitate
Inarnationis, & quomodo eam esse poſibilem probari poſſit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Solut.

conuenit homini ratiocinari; in minori autem A
de conuenienti, vt consono naturæ & non orto
ex principijs essentia. *Respondetur* non recte for-
mari rationem D. Th. quoniam in littera D. Th.
non habentur illa verba ex principijs naturæ; sed
hæc: *In quantum est rationalis secundum naturam.*
Nam, licet actus ratiocinandi supponat naturam
rationalem, & aptitudinem ad ratiocinandum,
vt primum principium huius actus: non tamen
ex ea prouenit naturaliter, aut tanquam ex prin-
cipio sufficienti, sed media libera voluntatis e-
lectione; & ideo formaliter, propriè & absolute
loquendo non conuenit hic actus homini, vt or-
tus ex principijs naturæ rationalis, sed vt ortus
ex rationalibus, & liberis eius potentijs vt pro-
ximis eius principijs; ex natura verò vt primo
principio; ac proinde non conuenit hic actus
homini naturaliter & per se, sed liberè tantum,
quamuis dici possit esse homini naturalis, pro-
ut naturale distinguitur contra supernatura-
le.

Obiect. 3.

Tertio, contra eandem partem sic argumenta-
tur. D. Thom. *hic in corpore* ait, Incarnationem
esse conuenientem Deo; & *in responsione ad secun-*
dum ait, illam non esse conuenientem humanita-
ti; quia est supra dignitatem illius. Si autem in
corpore articuli loqueretur de eo, quod est conue-
niens solum: quia decet, & consonat naturæ, non
deberet negare Incarnationem conuenire hu-
manitati; ergo. *Probat*ur secunda propositio; quia
maximè decet humanitatem assumi à Deo, quæ
per hoc maximè perficitur, & exornatur, vt doc-
et S. Th. *inf. qu. 4. art. 1. Resp. D. Th. in responsione*
dicere, non fuisse conueniens carni humanæ se-
cundum conditionem suæ naturæ; quia hoc erat
supra dignitatē ipsius; quia nimirum, vt ait Cai.
non habuit humanitas potentiam naturalem, nec
vnde sibi vendiceret conuenientiam ad vnionem
cum Deo personalem. *Ad argumentum* autem di-
co cum Caietano, & alijs, conuenientiam Incar-
nationis posse referri ad duo, scilicet ad actum
ipsum Incarnationis, & ad potentiam exercendi
talem actum; & si quidem conuenientia referat-
ur ad actum, non significat nisi conuenientiam
& decentiam; si verò referatur ad potentiam, si-
gnificat ipsam summi boni rationem, aut natu-
ralem proprietatem ex ea modo nostro intelli-
gendi prouenientem. Si ergo nomen conuenien-
tis, tam *in corpore*, quam *in responsione ad secundum*
argumentum, secundo modo sumatur, nullas vi-
res habet argumentum contra nostram conclu-
sionem, quæ loquitur in primo sensu: Si verò
primo modo accipiatur, dico S. Thom. in illa re-
sponsione loqui de conuenientia actus radi-
caliter sumpti; ratione scilicet sui primi principij
intrinsici, quod est ipsa natura, & negare conue-
nientiam actus Incarnationis ex parte humanæ
naturæ, vt fundatam in naturali potentia ipsius
naturæ; & eam affirmare de diuina persona, vt
fundatam in propria ratione summa, & infinita
bonitatis, quamuis ex ea non sequatur naturali-
ter actus Incarnationis, sed liberè, media scilicet
electione libera voluntatis.

RESPONSIONES argumentorum ex-
plicat optimè Caiet. &
Suarez.

TERTIA CONTROVERSID.

An recte prætermiserit S. D. articulum de possibili-
tate Incarnationis, & quomodo eam esse possibilem
probari possit?

CAIETANVS prioris difficultatis author
duas affert rationes dubitandi. Prior est:
quia possibile prius est naturaliter, quam conue-
niens; eo quod sit communius: secundum Phi-
losophi verò documentum in primo Physic. in-
nata est nobis via à communioribus incipien-
di; igitur quæsitum, siue articulus de possi-
bilitate Incarnationis præmitti debuit huic ar-
tic. de conuenientia. *Posterior* dubitandi ratio
est: quia D. Thom. & alij Doct. Magistri sent.
interpretes, quæsitum illud primo loco propo-
nunt.

Rationes
dubitandi,
& sententiæ
expositæ,
quoad pri-
orem con-
partem.

Cui dubitationi Caiet. duplicem adhibet so-
lutionem. Altera est: nullam scientiam probare
suum subiectum: huius verò partis subiectum
esse Iesum Christum, id est, Deum incarnatum; &
ideo non debuisse quæri, num possibile sit De-
um incarnari, sed veluti certum & constans præ-
supponi. Altera solutio est, D. Th. vno præsentis
articuli discursu duplici dubitationi satisfecisse.
Definiendo namque ex naturis extremorum,
scilicet Dei, & humanæ naturæ conuenientiam
Incarnationis, eam non esse impossibilem decla-
rauit.

Ad argumentum autem sumptum ex ordine
scribendi Theologorum, & ipsius auctoris in 3.
sent. Respondet Caiet. D. Th. & alios Doct. in q.
ad 3. sent. non esse propriæ doctrinæ ordinato-
res, sed alienæ (scilicet Magistri) expositores: at-
que ideo quæstiones emergentes secundum or-
dinem distinctionum, & capitum illius operis
examinare. Sententiæ hanc sequuntur Io. Dom.
Montagnoli, Didacus, Aluarez, & Vaquez su-
per hoc art. dub. 1.

Ad priorem
dub. resp.
Caiet.

Sed Valentia disp. 1. p. 2. modum hunc dicendi
multipliciter reprehendit. Eius autem opinio
duobus potest dictis comprehendi. Primum est
S. Tho. rectè, & conuenienter ordini doctrinæ
satis fuisse facturum, si incepisset à quæst. de pos-
sibilitate. Secundum est, si omnino sit necesse D.
Th. consilium probare in hac parte, malle se di-
cere ipsum rationem aliquam eius habuisse, quæ
lateat, & quam studiosè inquirere non expediat.

Valentia
sententia.

Suarez in suo Comment. duo dicit. Primum est,
neutræ Caietani solutionem propositæ dubi-
tationi satisfacere. Secundum est, ideo D. Tho. il-
lam quæst. omisisse primò, quia ratione demon-
strari non potuit possibile esse Deum fieri ho-
minem. Secundò, quia quæstio illa plenè ac per-
spicue nequit expediri, nisi prius explicato vn-
ionis modo inter Deum, & hominem, quamuis
possent hic argumenta dissolui, quæ contra fi-
dem huius Mysterij obijci solent; atque ita of-
fendi illud non esse, aut non probari impossi-
bile, quod hic efficit S. D. productis, & solutis qua-
tuor argumentis.

Suarez sen-
tentia.

AD POSTERIOREM verò difficultatem in
inscriptione propositam respondet Valentia
præmissa distinctione duabus conclusionibus.
Distinctio est: Duobus modis cognoscere possu-
mus aliquid esse possibile. Primò, si re vnde
quæque perspecta, nihil esse in ea intelligamus,
quod obstat, quo minus à Deo fieri possit: &
hoc (inquit) est cognoscere possibilitatem rei
notitia perfectæ, & absoluta. Secundò, si re non
quidem perfectè cognita, sed quantum potest
à nobis intelligi lumine naturali, nihil in ea ap-
pareat,

Sententia
Doctorem
quoad pos-
teriorem
partem.
Valentia
sententia.

pareat, propter quod videatur impossibilis, sed potius considerata ea cognitione, quae de re haberi potest, videatur possibilis: quod est (inquit) secundum quid, seu sub conditione cognoscere rei possibilitatem, nimirum quantum sit ex parte eorum, quae de re sciri naturaliter possunt, & nisi forte aliquid nobis ignotum obster. His praemissis statuit duas conclusiones. *Prima* est: Neque ab hominibus, neque ab Angelis cognosci, aut probari potest possibilitas absolute huius Mysterij euidenter, sed tantum ex sacris litteris & rationibus probabilibus. *Secunda conclusio* est: Potest huius mysterij possibilitas euidenter cognosci, & concludi conditionali, & imperfecta notitia.

Sed Aluarez in sua p. Disp. ad hunc art. contrariam huic 2. statuit conclusionem, asserens eam esse D. Thom. & omnium Thomistarum. Cui etiam consentiunt Scotus, & Durandus in 3. disp. p. & Suarez in p. sua disput. ad hunc articulum.

Resolutio.

Distinguitur, & explicatur, modi, quibus aliqua veritas probari potest, aut defendi.

SCIENDUM est primo, magnam esse differentiam inter eam notitiam, quae ad aliquam veritatem probandam est necessaria, & eam, quae requiritur, & sufficit ad argumenta diluenda, quae contra veritatem aliquam proferuntur. Potest enim tribus modis veritas aliqua discursu rationis naturali probari. *Primo* necessario, & euidenter, siue demonstratiue; ut cum ex rerum omnium creaturarum bonitate deducitur in Deo rerum omnium causa perfecta & summa bonitas: & hic probationis modus certam & euidentem postulat cognitionem, non modo principiorum, ex quibus veritas in conclusione deducitur; sed etiam consequentiae, quae posterior veritas ex prioribus inferitur veritatibus. *Secundo* probari potest aliqua veritas topico, siue probabili tantum argumento, & hic probationis modus, quamuis certitudinem & euidentiam admittat in antecedente, aut in altera praemissarum; nullam tamen habet consequentiae necessitatem & euidentiam. *Tertio* potest siue necessario, siue probabiliter veritas aliqua probari tripliciter: primo quo ad eius esse possibile: secundo, quoad actuale eius existentiam: tertio quoad eius credibilitatem, ut scilicet ostendatur eam esse credibilem. *Notitia* vero, quae contra veritatem obiecta diluit argumenta, duplex est: *quodam* supernaturalis, scilicet fidei, ut si Philosophus disputans contra fidelem, propositionem hanc assumat: omnis res vna numero est vna hypostaticè; & fidelis respondeat, nego; quia Deus vnus habet essentiam numero, in tribus suppositis subsistentem. *Quodam* autem est ordinis naturalis; & haec est scientia propositionum, quae duplex est: *altera* negatiua, siue quo ad hoc, quia scilicet respondens scit negatiue nullum produci posse medium efficax ad probandum oppositum veritatis ab eo defensione. Consistit autem haec notitia negatiua in non coactione intellectus in actu exercito; sicut si Theologus infideli praedictam propositionem assumenti respondeat eam non esse veram in re infinita. Quamuis enim nullam de contradictoria dicta propositionis habeat scientiam, aut euidentiam; scit tamen negatiue nullo medio efficaci propositionem illam posse probari. *Alter* est scientia positiua, & simpliciter dicta, quae scilicet respondens ex dictis simpliciter diluit argumenta. Ut, si Philosophus contra Theologum propositionem hanc assumat: Accidentis esse, est inesse, ut ex ea deducatur accidentia non posse in Eucharistiae Sacramento subsistere: & Theolo-

Agus cum distinctione respondeat, dicens, quod accidentis esse non est inesse actu, sed aptitudine: Cum enim veritas non sit veritati contraria, nullius scibilis veritas potest veritati fidei contrariari. Et quia rerum naturalium veritates perfecte possunt ab intellectu nostro naturali cognosci: consequens est earum contrarietates ad veritates fidei non esse veras, sed apparentes: Cuius rationem affert Caiet. 2. 2. q. 8. artic. 2. & 4. Quoniam, aut talis contrarietas confurgit ex aliquo conceptu falso de creaturis habito: & tunc eius falsitas facile deprehendi poterit; aut exurgit ex aliquo vero conceptu de Creatura; & tunc ex illius creaturae veritate, & quidditate comprehensa perspicue cognosci poterit, eam contrarietatem non esse veram, sed apparentem; ratio namque siue quidditas rei perfecte cognita difficultates omnes de re, & ex re diluit accidentes. Videnda sunt, quae notat Caiet. & alii expositores prima parte, qu. 1. art. 8. & quae late diximus in 2. tom. qu. 32. art. 1. Ex dictis sequitur, veram, ac propriam differentiam inter notitiam ad veritatem aliquam probandam necessariam, & notitiam ad argumenta diluenda requisitam, illam esse, quam in alleg. art. 8. tradit Cai. inter probationis, & solutionis naturas. Probatio naq; notitiam postulat euidentem; Solutio vero nullam exigit cognitionis euidentiam; sed sufficit ei negatiua cognitio in actu exercito, consistens in non coactione intellectus ex aliquo medio ab aduersario producto; atque ideo potest tam simplex fidelis, quam Theologus soluere ex ijs, quae non apparent esse falsa; tamen non sciuntur esse vera.

SECUNDO notandum est nostram omnem cognitionem naturali discursu acquisitam duobus actibus perfici. *Primus* est inquisitio cum apprehensione quaesita veritatis, *Secundus* est iudicium, & assensus certus, aut opinatiuus de eadem veritate.

TERTIO sciendum est, non omne quod humana fide est euidenter credibile, esse verum: sunt enim multi, secundum se falsa; quae tamen sunt veris probabiliora: atque ideo multae supernaturales propositiones demonstratiue probantur esse euidenter credibiles; quarum tamen veritas probari non potest ex ijs tantum, quae sunt nobis nota lumine naturali: Ex duabus enim contradictorijs in materia supernaturali neutra earum habet euidentiam, ut patet discurrenti per singula. Et ideo quamuis earum altera scilicet reuelata sit euidenter credibilis: non hinc tamen efficitur eam esse euidenter veram, & certam; nam, ut Caiet. aduertit 2. 2. q. 1. art. 4. dicitur aliquid verum, & certum & scibile ex proprijs & intrinsecis: credibile vero dicitur ab extrinseco testimonio vel coniecturis.

QUARTO sciendum est, dupliciter nos loqui posse de probatione possibilitatis Mysterij Incarnationis: Vno modo absolute: Alio modo supposita reali eius exhibitione.

Quinto obseruandum est, duas has propositiones esse differentes, videlicet, Possibile est Deum incarnari; & possibile est Verbum incarnari: In illa namque sermo est de Deo absolute sumpto, siue sit in vno supposito tantum, ut opinantur Gentiles & Iudaei, siue sit in tribus subsistentibus, ut docet Catholica fides: in hac autem, scilicet secunda sermo est de Verbo, quod est secunda in Trinitate persona; atque ideo euidentis posterioris huius propositionis cognitio difficilius est: eo quod notitia mysterij sanctiss. Trinit. exigit euidentem.

B 2

SEX.

ostenditur quod D. Tho. hoc vno articulo probauerit mysterium Incarnationis esse connexum & possibile.

S E X T O *considerandum est*, in conuenientia A Incarnationis includi possibilitatem; ac proinde probando conuenientiam, probari simul etiam possibilitatem. Nam, si Incarnatio, siue vnio actiue, & formaliter sumpta, prout scilicet dicit actionem vnica & formalem subsistentia personalis communicationem ad infinitam pertinet Dei perfectionem & bonitatem, atque ideo illi maximè conuenit, vt ait S. D. *in hoc artic. consequens necessariò est*, vt sit etiam Deo possibilis. Nam quod non est possibile non est ens: quod verò non est ens, ad nullius pertinet perfectionem aut bonitatem; igitur in Incarnationis conuenientia clauditur possibilitas; vt hic scitè Caiet. aduertit: Licet ergo possibile secundum se latius pateat, quàm conueniens; quia hominem peccare est possibile; quod tamen non est conueniens; clauditur tamen in possibili, tanquam eius fundamento ab eo necessariò presupposito, sicut album supponit corporeum, & risibile supponit animal, immò conueniens videtur esse species, seu modus ipsius possibilis: Nam Aristot. *in 5. Metaphys. in cap. de potentia, & possibili*, ait dupliciter aliquid esse possibile: Vno modo; quia simpliciter fieri potest: Alio modo, quia bene potest fieri: dicitur autem aliquid bene fieri in moralibus quando conuenienter fit. Verum si possibile & conueniens ad diuinam potentiam referantur, sunt idem re & adequatè: adeò vt omne quod est Deo possibile, sit conueniens & e contra. Cuius ratio est; quia Deus, cum sit agens perfectissimum, in sua ratione deficere non potest, sicut agentia creata: Et ideo quicquid Deus immediate producit, naturæ diuinæ, quæ est ipsa bonitas & sapientia, conueniens est; ita vt etiam monstra, quæ per secundas causas producuntur à Deo, licet secundis causis comparata, sint eis inconuenientia: ad Deum tamen supremam & vniuersalem causam relata valde conuenientia sunt; quoniam ad perfectam & suauem eius pertinent prouidentiam: & ideo S. D. *in hoc art. vtrumque de Incarnatione personæ diuinæ sim.* ostendit; nam probat Mysterium hoc esse consonum infinitæ Dei bonitati, cui propter suam infinitatem conuenit posse congruè se infinito modo communicare creaturæ. Et in solutionibus argumentorum defendit & explicat non solum illud esse conueniens, sed etiam esse possibile, sicut etiam argumenta aduersus vtrumque procedebant.

S E P T I M O, supponenda sunt ea, quæ de probatione existentia Dei, quod est subiectum in Theologia, diximus in prima parte, quæst. 2. artic. 3. *Controu. 1.* quibus nunc addendum est, existentiam, & quidditativam rationem subiecti, quandoque per accidens probari in ea scientia parte, quæ magis fuerit opportuna; vt patet ex Philosopho *in secundo de Anima*, ibi demonstratiuo discursu colligit & probat Animæ definitionem: hæc autem pars, vt scitè Caiet. aduertit *in primo Poster.* ad principia pertinet ratione materia, quia scilicet principiorum doctrinam continet. Cum itaque Mysterium Incarnationis esse possibile, & quæ sit eius propria ratio, ex solo vnionis modo, de quo secundam quæstionem instituit S. D. deduci aut explicari valeat, vt patet ex rationibus, quibus esse possibilem Incarnationem probat S. Tho. *in 3. f. meritò debuit in hac prima quæstione supponi*, & ad sequentem remitti, in qua non ex distincto quæsto peculiariue discursu, sed ex vnionis modo diuinæ personæ cum humana natura plu-

ribus ibidem articulis explicato, liquidò constat diuinæ personæ Incarnationem esse possibilem, & quæ sit eius propria ratio.

V L T I M O *sciendum est*, Mysterium hoc diuersis argumentorum generibus posse probari; non eadem tamen omnibus, quibus cum agimus, aut disputamus esse proficua, sed alia fidelibus instruendis, alia conuertendis hæreticis; alia conuincendis Hebræis: alia denique persuadendis paganis erunt opportuna. Et fidelibus quidem edocendis, non solum noui Testamenti narrationes; sed etiam Patribus à Deo in antiqua Scriptura factæ promissiones, ac Prophetarum oracula deferunt. Christi etiam miracula, quibus se Messiam in lege promissum, ac Dei filium illi consubstantialem esse probabat, fidelibus instruendis apprimè conferent; quæ omnia sapienti Gabrieli Archangeli discursu poterunt confirmari: his enim beatam Virginem alloquens, & eius consensum exquirens, & eius prudentissimæ interrogationi respondens duobus vitur argumentis: Altero ex Dei omnipotentia; & altero ex exemplo Elisabeth accepto, quibus possibilem esse diuini Verbi Incarnationem cum integra Mariæ virginitate declarat, dicens: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; ideoque, & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei; & ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua, & hic mensis est sextus illi, qua vocatur sterilis; quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.*

Aduersus Hebræos autem, vt eorum perfidia conuincatur, scripturæ veteris ab eis receptæ testimonia sunt producenda; quæ summa diligentia collegerunt Lyranus *in tract. contra Iudeos*, & *in tract. contra impugnatores Matth.* & Galatinus *libr. 3. contra Iudeos, cap. 2. & libr. 4. cap. 2. & 3. & libr. 8. cap. 10.* Hieronymus *in illud Abacuch 3. Deus ab Austro veniet, & in Psalm. 96.* Athanasius *in lib. de Incarnatione propè finem.* Epiphanius *heresi 30. 51. 54. & 69. & in Ancorato.* Medina *in ea parte, quæstionis tertia introductoria, cuius titulus est: Brevis demonstratio ex sanctis Scripturis contra Iudeos*, &c. Suarez *disp. 2. sect. 3. & alij plurimi.*

Aduersus hæreticos autem ex illis, quas recipiunt tam noui, quàm veteris Testamenti partibus poterunt argumenta proferri, quæ præter prædictos referunt Medina, & Suarez *locis supra notatis*; sed copiosius, & diligentius ea collegit Cardinalis Bellarminus *libr. 1. de Christo à cap. 4. vsque ad 9. inclusiue.* Quibus addi poterunt Patrum testimonia ibidem ab eo, *cap. 10. relata.*

At contra paganos, qui neutrius Testamenti scripta recipiunt, aliorum, quos ipsi recipiunt, authorum dicta sunt producenda; inter quæ maximum apud eos authoritatis pondus habere videntur vaticinia Sybillarum, quæ referunt eorum scriptores, nimirum Cicero *libr. 2. de diuinatione.* Tacitus *lib. 5. Annal.* Dionysius *libr. 54. hist. Romana.* Suetonius *in Octauio, cap. 51.* Ex nostris verò eadem oracula referunt Augustinus *lib. 18. de Ciuitate Dei, cap. 13.* Sixtus Senensis *tom. 1. Bibliotheca sanctæ libr. 2. in Verbo Sybillarum oracula.* Et Michael Medina *de reſta in Deum fide, lib. 2. cap. 9.* Et alij ab his duobus potestem authorib. nominati. Secundò loco proferri poterunt responsa Deorum Gentilium, ac præsertim Apollinaris Delphici; qui, vt referunt Suidas *in Verbo Augustus.* Et Nicephorus *libr. 1. cap. 17. dixit Deum ex femina Hebræa carnem*

nem sumpſiſſe. Tertiò his addi poterunt dicta A
Mercurij in *Epimandro*, & *Hiroſpis*, ex qui-
bus hoc fidei noſtræ Myſterium ab Apoſtolo
Paulo fuiſſe probatum affirmat Clemens Ale-
xandrinus *lib. 6. Stromatum*. His omnibus tes-
timonijs aduerſus Paganos vtuntur Lactan-
tius Firmianus *lib. 4. cap. 15. 17. & 18.* Cyrillus
lib. 8. contra Iulianum. Poſtremo tandem vt po-
terit Catholicus Doctòr nonnullas oraculis
Prophetarum, quæ verà eſſe, Gentiles plena eis
adhibita fide conſentunt. De quibus Theodo-
retus *Orat. 10. de Providentia*. Quibus addi pote-
runt miracula, quæ narrant Gentiles Chriſtum
feciſſe, vt ſuam hominibus Deitatem compro-
baret. Nam, vt ait Apoſtòlus *Hebr. 2.* loquens de B
veritate, & gratia noui Teſtamenti: *In nos confir-
mata eſt conſiſtente Deo ſignis, & portentis, & va-
rijs virtutibus, & Spiritus ſancti diſtributionibus*: cer-
tum eſt autem, Deum teſtem falſitatis eſſe non
poſſe.

Concluſiones deductæ, & probatæ.

PRIMA CONCLVSIO: Nulla ratione naturali
demonſtrari poteſt Myſterium Incarnationis eſſe
impoſſibile. Probatur: Si ratione naturali pro-
bati poſſet Myſterium hoc eſſe impoſſibile,
verum eſſet contrarium verò; conſequens eſt
abſurdum; ergo, & antecedens. Conſequen-
tia probatur; quoniam omne, quod docet fi-
des, eſt verum; cum ſit à Deo, vt à prima verita-
te dicente & reuelante; fide verò docemur, Dei
Verbum humanæ naturæ perſonaliter fuiſſe
coniunctum. Et rursus omne, quod naturali ra-
tione cognoviſſimus euidenter, verum eſt à pri-
ma veritate quæ Deus eſt, deriuatum; ergo, ſi na-
turali demonſtraretur ratione eſſe impoſſibile
Myſterium Incarnationis, verum eſſet contra-
rium verò, ac proinde ſequeretur etiam Deum
mentiri, vel vt eſt author gratiæ, vel vt eſt au-
thor naturæ, quod eſt blaſphemum. Omniſe-
nim mentiens, vel ex eo mentitur quod fallit-
tur, vel ad mentitur vt fallat: at æquè Deo vt
ſummè ſapienti repugnat falli, ſicut ab eo vt
ſummò bono alienum eſt quemquam fallere; er-
go. Hanc concluſionem probat Suarez *diſput. 3.
ſect. 1.*

SECUNDA CONCLVSIO: Nulla vi intelle-
ctus, ſive luminis, aut rationis naturalis poteſt homo,
aut Angelus euidenter, aut probabiliter inuenire, pro-
bare, aut intelligere Myſterium Incarnationis eſſe
poſſibile, ſive ante, ſive poſtquam factum eſt. Pro-
batur primò; quia Myſterium hoc eſt intimè
ſupernaturale, & ex ſola dependet Dei volunta-
te; igitur ex nulla cauſa, aut effectui principio
ve naturali deduci poteſt neceſſariò aut proba-
biliter huius myſterij poſſibilitas, aut existen-
tia. Secundo probatur authoritate Apoſt. *1. Corinth.
2.* Vbi de hoc myſterio loquens ait: *Neg. oculus vi-
dit, neque auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit,
&c. & Col. 1.* Myſterium, quod aſcenditum fuit à ſe-
culis, & generationibus; nunc autem manifeſtatum
eſt, &c. Eandem Concluſionem probant Suarez
& Valentia multis argumentis.

TERTIA CONCLVSIO: Neque etiam im-
perfecta, & conditionali notitia cognosci, concludi ve
poteſt euidenter Incarnationis myſterium eſſe poſſi-
bile. Hæc concluſio ſequitur ex præcedenti, & eiſ-
dem probatur argumentis. Deinde ſic arguo;
Oppoſita concluſio, quam ſtatuit Valentia, con-
tinet implicantiã, ergo vera eſt concluſio no-
ſtra. Probatur antecedens, quia dictus expoſi-
tor ait, tunc euidenter, ſed imperfectè cognosci
rem aliquam eſſe poſſibilem, cum in re non qui-

dem perfectè cogni, ſed quantum poteſt à no-
bis intelligi lumine naturali, nihil in ea appa-
reat, propter quod videatur impoſſibilis; ſed
potius conſiderata cognitione, quæ de re haberi
poteſt videatur poſſibilis, & hanc ait, eſſe con-
ditionatam cognitionem poſſibilitatis, quan-
tum ſcilicet ſit ex parte eorum, quæ de re ſciri
naturaliter poſſunt, & niſi fortè aliquid obſtet
nobis ignotum: Hac enim loquendi forma co-
gnitionis deſtruit euidentiam. Quomodo nam-
que poteſt homo, aut Angelus euidenter cogno-
ſcere rem aliquam eſſe poſſibilem, cuius nec per-
fectam habet notitiã, & in qua multa latere
poſſunt eius intellectui minime peruiã, quibus
res illa ſecundum ſe reddatur impoſſibilis,
quam imperfectè cognitã opinatur eſſe poſ-
ſibilem? Et confirmatur primò; Quoniam cui-
dentia cognitæ veritatis omnem prorsus elimi-
nat falſitatis oppoſitã ſuſpicionem, quæ ſecluſa
fide ex imperfecta, & ineuidenti notitia pullu-
lat. Secundo confirmatur: Quoniam, vt in pro-
batione ſuæ concluſionis ait idem expoſitor, vt
eo modo cognoscatur & concludatur aliquid
eſſe poſſibile, ſatis eſt argumenta ſoluere, quæ
ſunt ad probandum rei impoſſibilitatem: at
non oportet, cognitionem ad hæc argumenta
diluenda neceſſariam eſſe euidentem, cum, vt
ante diximus, ſufficiat cognitio fidei, & notitia
negatiua, id eſt, non coactio intellectus, quæ eſt
negatio iudicij de efficaciã mediij ab aduerſa-
rio producti cum negatione aſſenſus ad oppoſi-
tum.

QUARTA CONCLVSIO: Suppoſita fide In-
arnationis, poteſt huius myſterij poſſibilitas, non ſolum
ſimilitudinibus, & exemplis declarari: ſed rationibus,
etiam probabilibus ſuaderi. Probatur hæc Conclu-
ſio; quia S. D. & alij expoſitores Magiſtri in 3.
ſent. multis ſuadent probabilibus argumen-
tis, poſſibilem eſſe diuini Verbi Incarnationem,
quod ſetiam præſtant vberimè recentiores
ſuper hoc artic. ac præſertim Valentia, & Sua-
rez.

QVINTA CONCLVSIO: Suppoſita fide hu-
ius myſterij, poſſunt demonſtratione Theologica pro-
bati, non ſolum ea, quæ tanquam proprietates ip-
ſum quaſi naturaliter conſequuntur: ſed etiam ea,
quæ ad intimam eius conſtitutionem pertinent. Pri-
or huius concluſionis pars probatur ex do-
ctrina S. Thom. *infra q. 7. & multis ſequentibus*,
vbi ſcientificè probat, Incarnato verbo, id eſt,
Chriſto plurimas conuenire perfectiones, quæ
perſonalem Verbi cum humana natura ſequun-
tur vnionem, vt gratia, ſciantia, potentia, &c. Po-
ſterior verò pars probatur ex euſdem ſancti
Tho. doctrina à *quæſt. 2. vſque ad ſeptimam exclu-
ſiue*: Vbi rationibus demonſtratiuis probat, v-
nionem illam non potuiſſe fieri in natura, Chri-
ſti perſonam eſſe compoſitam, factam fuiſſe in
Chriſto vnionem animæ & corporis, naturam
humanam fuiſſe vnitam Verbo Dei accidentaliter,
& vnionem illam eſſe aliquid creatum, ab
aſſumptione differre, eſſe aliquo modo maxi-
mam &c. quæ omnia ad intimam Incarnationis
naturam pertinent.

SEXTA CONCLVSIO: Omnia argumenta,
quæ produci, aut excogitari poſſunt contra poſſibilita-
tem Incarnationis, ſunt euidenter ſolubilia. Conclu-
ſio hæc ſub altera generali comprehenditur,
quam ſtatuit S. Th. *prima p. quæſt. 1. art. 8.* & pro-
bat eam ibi Caiet. & alij expoſitores. Præcipua
eius probatio eſt. Omne argumentum non con-
uincens eſt euidenter ſolubile; at omne argu-
mentum, quod produci poteſt aduerſus My-
ſterium

Contra Val-
entiam.

sterium Incarnationis, aut contra quamlibet veritatem diuinitus reuelatam, est argumentum non conuincens; ergo. Probatur maior; quia proposito quolibet eiusmodi argumento potest ostendi falsitas antecedentis, aut consequentis, aut saltem eorum alterum potest negari, ut minime conuincens intellectum; nec poterit unquam infidelis argumentator ostendere verum esse, quod a fidei respondente negatur.

ULTIMA CONCLUSIO: Recte ac secundum artem a Caietano satis expressam S. D. prætermisit articulum de possibilitate Incarnationis. Hæc patet ex supra dictis, & præsertim ex duabus solutionibus Caietani, & ex ultimo nostro notabili.

Argumenta & solutiones.

*Obijciunt
cont. 1. conc.*

Contra primam conclusionem sunt multa argumenta, quæ profert, & soluit Valentia *disp. 1. puncto 2.* Contra eandem conclusionem adduci possunt illa omnia argumenta, quæ notauimus in prima p. quæ 32. art. 1. *Contr. 1. contra tertiam concl.*

*Obijciunt
cont. 2. conc.*

Contra secundam conclusionem produci possunt multa argumenta ex ijs, quæ notauimus in dicta *Controversia*, contra primam conclusionem. Contra eandem conclusionem argumentatur Valentia. Ut hoc modo cognoscatur & concludatur aliquid esse possibile, satis est argumenta soluere, quæcumque sunt ad probandam rei impossibilitatem; sed argumenta omnia, quæ ad probandam impossibilitatem huius mysterij ex ijs, quæ circa illud cognoscimus, sunt possunt euidenter à nobis solui; ergo euidenter possumus cognoscere possibilitatem huius mysterij notitia imperfecta, & quantum est ex parte eorum, quæ circa hoc Mysterium ipsi cognoscimus. *Respondetur* falsam esse maiorem propositionem; ut ostendimus in probatione tertia conclusionis.

Solut.

*Obijciunt
cont. 6.
conc. 1.*

Contra ultimam conclusionem, prout explicatur à Caietano, argumentatur Suarez. *Primò*; quia tunc scientia supponit suum subiectum esse, quando vel per se notum est, vel in superiori scientia demonstratur; at Incarnationem esse possibilem, neque est per se notum, neque demonstratur; ergo non debuit hic supponi Incarnationem esse possibilem. *Probatur minor*, quò ad priorem partem; quoniam Incarnationem esse sola fide creditur; quò ad secundam verò partem probatur; Quia Theologia suprema sapientia est; ergo non petit ab alia rationem sui subiecti, sed ipsamet illud sibi proponit, & prout potest iuxta materie qualitatem illius rationem reddit. *Et confirmatur*; quia licet totius Theologiæ subiectum sit Deus; nihilominus S. Thom. 1. p. q. 2. art. 3. quaerit: An Deus sit? *Respondetur* subiectum dupliciter posse supponi: Vno modo simpliciter; quando scilicet in nulla parte scientiæ probatur eius existentia actualis, aut possibilis, nec eius ratio declaratur, & in hoc sensu vera est maior, & minor propositio, & bene concludit argumentum. *Alio modo* potest supponi existentia, vel possibilitas, & ratio subiecti non simpliciter, sed in prima tantum scientiæ parte, scilicet principiorum; in alio verò, ut magis opportuno loco probari, quod etiam Aristotelem fecisse constat in secundo de Anim. ut ante diximus. In hoc igitur secundo sensu falsa est maior propositio, cuius falsitatis etiam in præfati materia specialem adduximus causam in ultimo fundamento.

Obijciunt 2.

Secundò, Ratio, qua hic utitur S. Thom. non probat sed supponit Incarnationem esse possibi-

lem; ergo secunda illa ratio Caietani falso innititur fundamento. *Probatur antecedens*; quia nisi id supponatur, nihil huius articuli discursu effici posset. *Respondetur* D. Thom. hic non probare primariò, directè & per se Incarnationem esse possibilem, sed secundariò, indirectè & quali per accidens; ostendendo namque ex rationibus extremorum Incarnationis congruentiam, consequenter etiam ostendit probabiliter eam esse possibilem; & soluendo argumenta contra fidem huius mysterij militantia, ostendit etiam illud non esse, vel saltem non probari impossibile: satis enim est, ut eam habeat discipulus in hoc principio subiecti notitiam, quæ sequentibus scientiæ partibus ad discendis videtur esse necessaria; perfectior autem Incarnationis cognitio ex sequenti quaestione petenda est.

B Contra eandem conclusionem argumentatur Valentia: Et primò primam Caietani solutionem sic arguit: Quamuis pertinere non possit probatio subiecti scientiæ ad ipsum habitum scientiæ, cuius est subiectum: potest tamen pertinere ad eum ipsum, qui scientiam explicandam suscipit, maxime si de eius subiecti possibilitate & ratione sit propria Controversia & difficilis; ergo potuit & debuit etiam probari possibilem esse Incarnationem. *Respondetur* hoc argumento solum concludi, non supponi simpliciter possibilitatem Incarnationis, ac proinde posse & debere illam in aliqua parte probari, ut ante diximus.

*Obijciunt 3.
Valentia.*

Solut.

Secundò sic arguit: Non est eadem ratio de subiecto adæquato & formali alicuius scientiæ, & de subiecto materiali inadæquato, quale est illud quod in aliqua parte scientiæ explicatur; at hoc mysterium Incarnationis explicatur solù in quadam parte; ergo. *Probatur assumptum*; quia tale subiectum, scilicet partis potest concludi & probari, nò modo ab ipso, qui scientiæ aliquā explicat, sed etiam per assensum profectum ab eadem scientiæ; siquidem prior illo est assensus subiecti scientiæ inadæquati, cui proinde potest, tanquam principio & fundamento niti eiusdem probatio & conclusio. *Respondetur primò* eandem esse rationem proportionaliter in re præfati. *Primò*; quia ratio adæquata subiecti Theologiæ, scilicet

*Obijciunt 4.
Valentia.*

Solut. 1.

D Deitas, non est nobis in hac vita perfectè cognita: *Secundò*, quoniam Incarnatio non est pars subiectiua Dei, aut Deitatis, quamuis ordinem habeat ad Deum, ut Incarnatum, & ut principium, & finem, Incarnationis Mysterium est longè diuersæ rationis à Deitate, & cum ex sola Dei pendear voluntate, & rationes implicet non solum Creatoris, sed etiam creaturæ; non potest eius possibilitas, & ratio ex sola Deitatis ratione cognosci. *Secundò dico* hoc argumento probari

Solut. 2.

Mysterij Incarnationis possibilitatem non supponi simpliciter à Theologo, sed in aliqua Theologiæ scientiæ parte probari.

*Obijciunt 5.
Valentia.*

Tertiò, contra eandem conclusionem instat idem expolitor reprehendens secundam Caietani solutionem; quia Caietanus tantum declarat nò esse reprehendendù D. Th. quasi omnino disputatione de possibilitate huius mysterij prætermiserit, sed nò reddit rationem, cur S. Tho. ab ea disputatione non sit exorsus. *Respondetur*, iam nos reddidisse rationem cur S. Thom. tractatus huius exordium ab ea disputatione non sumplerit, quam veluti satis perspicuum

Solut.

supposuerat Caietanus.

QVART.